

Vážení pedagogové,

metodické listy k inscenacím, které pro Vás připravili lektori Divadla Polárka, by Vám měly sloužit jako inspirace pro přípravu žáků/studentů na zhlédnutí a následnou reflexi divadelního představení.

Cílem těchto materiálů je budovat a prohlubovat u našich mladých diváků vztah k divadlu a umění vůbec, podpořit jejich kreativitu, schopnost analyzovat použité prostředky a pomoci jim vytvářet si svébytný názor na divadlo.

Metodické listy jsou vždy sestaveny tak, aby se daly realizovat v prostorách školní třídy a v kolektivu dětí/studentů bez dosavadních zkušeností s dramatickou výchovou či divadlem.

Aktivity na sebe logicky navazují a směřují k určitému celku, je však jen na Vás, jak s nimi budete nakládat: jednotlivé aktivity mohou být realizovány samostatně, či mohou být poupravěny s ohledem na Vaše možnosti a potřeby.

Přestože jsou cíle metodických listů a workshopů k představením nabízených divadlem podobné, jednotlivé aktivity se liší, proto je možné absolvovat oboje.

Věříme, že investovaný čas do kvalitní přípravy na návštěvu divadla a jeho následná reflexe vytvoří dětem/dospívajícím intenzivnější a hlubší zážitek z představení a může zajímavě obohatit nejen jedince, ale i celý třídní kolektiv.

O inscenaci

Inscenace *Dva roky prázdnin* zpracovává slavný příběh Julese Verna o skupině chlapců z jedné školy, kteří místo výletu skončí bez doprovodu dospělých na pustém ostrově. Podle dobového ideálu člověka, který přináší civilizaci do divočiny, podmaňuje si přírodu a čerpá z ní prostředky pro své živobytí, se chlapci postupně na ostrově zabydlují a učí se získávat a vyrábět vše, co je nutné k přežití. Kromě dobrodružného příběhu klade inscenace Divadla Polárka důraz především na vztah chlapců k přírodě. Prostřednictvím maorského chlapce Nikiho se postupně od majetnického zacházení s přírodními zdroji posouvají k harmoničtějšímu a partnerštějšímu soužití s divočinou, která je obklopuje.

Zajímavým způsobem se také proměňuje dynamika uvnitř skupiny. Chlapci si postupně volí různé guvernéry, kteří k vedení kolektivu přistupují různým způsobem. Musí řešit četné osobní spory a rozkoly. Čelí mnohým nebezpečím, která číhají v divoké přírodě, ale zlo, kterému se nakonec musí postavit, přichází zvenčí, v podobě krvelačných pirátů.

Inscenace pracuje s jednoduchou scénografií, která se díky jednání herců imaginativně proměňuje v různá prostředí opuštěného ostrova, klade tak nárok na představivost diváků a rozvíjí ji.

Tento materiál se skládá ze dvou částí: aktivity předcházející návštěvě divadelního představení a aktivity po zhlédnutí divadelního představení. Každá z částí má časovou dotaci přibližně jednu vyučovací hodinu. Avšak při delších diskuzích či hlubšímu rozvíjení témat mohou aktivity trvat i déle.

Vzhledem k námětu a tématu inscenace doporučujeme program zařadit do hodiny českého jazyka, občanské výchovy či zeměpisu.

Vzdělávací oblasti: Člověk a společnost (dějepis, výchova k občanství), Člověk a příroda (zeměpis)

Průřezová témata: Výchova demokratického občana, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova, Environmentální výchova

Aktivity PO návštěvě představení

Aktivity po představení vedou k reflexi zhlédnutého příběhu, motivují žáky ke společné diskuzi o tématu dané inscenace a jeho aktuálnosti. Aktivity v tomto listu se dají realizovat v jedné až ve dvou vyučovacích hodinách. Poslední z nich totiž může být náplní celé vyučovací hodiny výtvarné výchovy. K následujícím úkolům využijte přiložený *Pracovní list PO představení*.

1

Časová osa (5 minut)

Žáci jsou rozděleni do dvojic, mají za úkol seřadit jednotlivé události ve správné časové posloupnosti, jak k nim došlo v inscenaci. Cvičení slouží k rekapitulaci příběhu a jako odrazový můstek k diskuzi.

viz. *pracovní list*

Správné řešení:

1. Chlapci jsou na výcviku ve vojenské škole.
2. Chlapci zjistí, že jejich loď byla odvázána od břehu a v bouři se řítí neznámo kam.
3. Chlapci objeví jeskyni, jejího zesnulého obyvatele a mapu ostrova. Zvolí si Gordona guvernérem.
4. Doniphan se dožaduje nové volby guvernéra. Zvolen Briant.
5. Doniphan opouští skupinu, nechce si nechat rozkazovat.
6. Piráti spolu s Kate a Evansem ztroskotají na stejném ostrově jako chlapci.
7. Jakub se všem přiznává, že odvázal loď a aby svou chybu odčinil, letí na Briantově drakovi vyhlížet pevninu. Spatří však jen Kate.
8. Briant s Nikym se vydají hledat Doniphana a zachraňují ho před jaguárem.
9. K chlapcům a Kate se přidává Evans a společně bojují proti pirátům. Při boji je Doniphan bodnut do hrudníku.
10. Všichni odplouvají na opravené lodi směr domov.

2

Rekapitulace cizích pojmů (10 minut)

Cvičení navazuje na pracovní list PŘED představením a dává pojmy do souvislosti s představením. Pokud jste se nevěnovali aktivitám před představením, využijte toto cvičení k objasnění významu těchto pojmů.

viz. *pracovní list*

Správné řešení:

DOMESTIKACE – Téma domestikace se objevilo ve scéně, kdy chlapci loví pštrosa. Jakub si ho chce ochočit jako přítele, ostatní ho chtějí zabít pro maso.

GUVERNÉR – Prvním guvernérem kolonie byl zvolen Gordon, po něm Briant.

KOLONISTA – Chlapci se prohlásili za kolonisty, protože zabrali dosud neobydlený a necivilizovaný ostrov, na kterém ztroskotali.

MOKO – Tetování nosil Niky, maorský chlapec.

HAKA – Objevila se např. při záchraně Doniphana před jaguárem, když se chlapci chystají na boj s piráty nebo v samotném závěru představení.

RASISMUS – Chlapci někdy ponižují Maora Nikyho např. vescéně, kde má Niky nasazenou masku a představuje lovnou zvěř.

3

Němé postavy (10 minut)

Cvičení slouží k připomenutí postav a spojení jmen s konkrétními tvářemi. Na fotografiích v pracovním listu jsou postavy z inscenace. Do komiksových bublin mají žáci doplnit větu, kterou by postava mohla říct, a tím vystihnout její hlavní povahový rys. Větu si mohou vymyslet, či doplnit nějakou konkrétní repliku, kterou si zapamatovali. Při kontrole pracovního listu mohou žáci zveřejnit dopsané repliky a reflektovat se spolužáky, jak se jim podařilo postavu vystihnout. Nabízí se následná diskuse o tom, jaké měli mezi sebou jednotliví chlapci vztahy.

Otázky, které se nabízí k diskuzi:

Která z postav vám byla nejvíce/nejméně sympatická?

Zemřel Doniphan nebo byl zachráněn? Proč se tvůrci rozhodli nechat tuto otázku otevřenou?

(Obě dvě interpretace jsou správně, je možné nechat tuto otázku nezodpovězenou i nadále, přimět žáky k diskuzi, případně srovnat s původní předlohou.)

Jak se trosečníci chovali ke svému ostrovu a ke zvířatům na něm?

4

Jak se chováme na tom svém ostrově my? (10 minut)

Aktivita slouží k zamyšlení nad tématem inscenace, které se týká vztahu lidí k lidem a k přírodě. Kolik si od přírody bereme, kolik jí dáváme? Jako východisko přečtete repliku Maora Nikyho. Diskutujte s žáky o tom, co se asi snažil Niky ostatním říci, a jaký přesah v jeho sdělení vidíme pro dnešní svět. Za koho může Niky mluvit?

„Lovci se připlíží vždycky když se pokojně paseme mezi stromy a vítr vane od nás k nim. Někdy vystřelí. A jindy nás chytí do lasa. Přivážou na provaz. Zavřou do ohrady. Zotročí. Využijou naše těla. Mléko. Kůže. Maso. Práce. Osedlají nás nebo zapřáhnou do postrojů. Celý roky budeme muset táhnout, strádat, podvolovat se. Bude se zdát, že jsme přijali svůj úděl. Bude se zdát, že jsme s nima splynuli. Vyrvou z nás minulost. Bez naděje na budoucnost. Nejdřív se budeme bát. A pak začneme nenávidět. Jednoho dne nechají otevřenou bránu. Jednoho dne se přiblíží příliš blízko. Je to jen otázka času. Nakonec je každý otroctví zlomeno. Po dobrým nebo po zlým. Nakonec zůstanou docela sami. Budou lovit už jen jeden druhýho. Sami ve svym prázdnym světě. Kam se divoká zvířata už nikdy nevrátí.“

5

Jak by vypadalo tvé maorské tetování? (10 nebo 45 minut)

Výtvarná aktivita spojená se sebepoznáním a sebehodnocením. Žáci vytvoří návrh svého osobitého symbolu, který může vyjadřovat jejich typické osobnostní i vzhledové rysy, zároveň i jejich záliby a dovednosti. Nejdřív si každý sepíše 3 – 5 svých charakterových rysů, můžete je také probrat v kolektivu společně. Poté si prohlédnete obrázky s maorským tetováním a žáci vytvoří své vlastní návrhy. Nabízí se diskuze o významu tetování v historii i dnes. Můžete se pozastavit nad významem slov konkrétní a abstraktní ve vztahu k používaným symbolům.

Výchozí text k aktivitě:

Maorové jsou význační svým tetováním, kterému říkají moko. Tetování mělo za cíl vyvolávat strach v nepřítelích. Mezi Maory mělo především pomoci odlišit se od ostatních a zalíbit se opačnému pohlaví. Nejvíce potetovaní byli válečníci a náčelníci. U žen byly největším znakem krásy modré rty, na bradě nosily obrazce podobné obráceným korunám. První tetování děti nosily už od 8 let.

Dnes používáme spoustu dalších vizuálních znaků, kterými se můžeme prezentovat. Jaké? (Oblečení, líčení, účes...). Zkusme se na chvíli přesunout na Nový Zéland mezi Maory a vymyslet své vlastní jedinečné tetování, které by nás odlišilo od ostatních a přitom vystihlo, jací jsme.

Varianta A: Nakreslete pouze symbol, znak. Pro zpestření můžeme používat přírodní materiály po vzoru těchto kmenů. Např. nakreslit symbol na papír uhlem, nebo vyrazit do přírody a symbol poskládat z přírodních materiálů, nebo jej nakreslit do písku.

Varianta B: Využijte k návrhu tetování obrys obličeje a lidského těla v pracovním listu.

Varianta C: Nabídněte dětem barvy na tělo, ať si namalují symbol na ruku, nebo si nalíčí celý obličej.

Reflexe

Ze vzniklých výtvorů si vytvořte malou galerii obrázků, obejděte místa v přírodě s jednotlivými výtvy, nebo se posadte do kruhu a prohlédněte si líčení každého jednotlivce.

Nejdřív se vyjádří diváci, jak na ně dané tetování působí a zda souzní s charakterem daného žáka, a až poté nechte autora, aby se k reflexi spolužáků i ke svému výtvoru vyjádřil.

Nabízí se otázky:

Jak na vás působí tetování?

Jakou náladu vyjadřují zvolené barvy?

Jakou vlastnost vyznačují oblé / ostré / (ne)souměrné tvary?

Jakou vlastnost by mohlo toto tetování vyjadřovat?